

Trouw, 5 januari 2019

Laten we stoppen met polderen en accepteren dat we het niet iedereen naar de zin kunnen maken, stelt Margit Deimel, directeur grootschalig zon bij Vattenfall.

In het klimaatakkoord lezen we dat de Nederlandse energiemix straks bestaat uit wind en zon voor elektriciteit, warmtepompen, industriële restwarmte en geothermie als alternatief voor aardgas en misschien ook nog waterstof. Om deze transitie voor elkaar te krijgen is een enorme versnelling nodig. Tegelijkertijd is ‘draagvlak in de samenleving’ een belangrijk onderwerp in het klimaatakkoord. Draagvlak gaat echter veel verder dan alleen ‘rekening houden met’. Het betekent dat de weerstand goeddeels is weggenomen. Dit is een vrijwel onmogelijke opgave in de energietransitie.

In de vijftien jaar dat ik betrokken was bij de ontwikkeling van windenergie was er vaak een ‘gebrek aan draagvlak’. Ik heb alle tegenargumenten wel gehoord. Van slagschaduw tot geluidoverlast en van vogelonvriendelijk tot horizonvervuiling. En ondanks aanpassingen van ontwerpen, financiële participatie van omwonenden en stilstandvoorzieningen: de tegenargumenten bleven. Een van de meest genoemde alternatieven was zonne-energie. Op menige informatieavond ging ik naar huis met de suggestie dat hiervoor veel meer draagvlak zou zijn. Ik ben nu enkele jaren actief in de ontwikkeling van zonneparken. En de realiteit is dat ook hiervoor maar beperkt draagvlak is.

Draagvlak

Te veel zonneparken gaan niet door vanwege gebrek aan draagvlak. Ik ken menig boer die al een windmolen op zijn grond heeft en ook een zonnepark wil. Zo ontstaat een mooi energielandschap met minimale investeringen voor de maatschappij en maximale opbrengst voor de samenleving en het bedrijf. Alle plannen netjes afgestemd met de omgeving. Chapeau, zegt de provincie, zo willen wij 't vaker zien. Prima plan, zeggen de gemeenteambtenaren die de vergunningen verlenen. Maar dan de stemming in de gemeenteraad... “Dit zonnepark staat op agrarische grond”, stellen de raadsleden. “Gaat dat niet ten koste van de voedselproductie?” vragen zij zich af. Vervolgens worden alle tegenargumenten uit de kast getrokken. “Voor zonneparken is wel erg veel ruimte nodig.” “Die panelen komen uit China – dat is nogal wat CO₂-uitstoot.” “Het bebouwen van agrarische gronden leidt wellicht tot ongewenste prijsopdrijving.”

Veel zonneparken komen hierdoor niet van de grond en gaan tot nader order de wachtkamer in. De noodzakelijke versnelling van de energietransitie heeft het nakijken.

Deze gang van zaken staat niet op zichzelf. Zo heeft de Tweede Kamer in oktober 2018 een motie aangenomen die nota bene een rem zet op grootschalige inzet van zonne-energie. Onder het mom van ‘integraal afwegingskader’ moet er voor gemeenten een soort ‘keuzehulp’ komen voor het toelaten van zonneparken binnen gemeentegrenzen. Volgens deze ‘zonneladder’ zouden zonnepanelen eerst op daken moeten komen. Pas als alle daken vol liggen, gaan we kijken of er ook zonneparken op de grond nodig zijn. Dat betekent dat we niet

alle opties meteen gaan toepassen, maar met zonneparken gaan wachten. Geachte Kamerleden: dit kunnen we ons niet permitteren.

Betrokkenheid

Het is een illusie te denken dat de energietransitie tot stand komt door voortdurend rekening met elkaar te houden. De opvattingen over duurzame oplossingen zullen zelden eenduidig zijn. En dat komt omdat er altijd een keerzijde is. Een keerzijde die bepaalde groepen, mensen, organisaties, overheden of bedrijven wel of juist niet zint. Keerzijden waarvan men vindt dat er rekening mee gehouden moet worden.

Laten we stoppen met polderen en accepteren dat het onmogelijk is om het iedereen altijd naar de zin te maken. Draagvlak is belangrijk, maar dat betekent niet dat we het voortdurend met elkaar eens moeten zijn.

Betrokkenheid is waar het om gaat. Geef de omgeving de kans om mee te denken en mee te doen. En zet vervolgens alles op alles. Daarbij kan geen enkele vorm van duurzame energie worden uitgesloten. Laat zonneparken in Nederland vaste voet aan de grond krijgen. We kunnen het hebben over 'hoe' dit bij voorkeur moet, maar niet over 'of' het moet en ook niet over 'wanneer'. Het moet namelijk nu. Met of juist met minder draagvlak.